

tegenwoordige opvattingen niet tegen, dat de rechter in bijzondere concrete gevallen, waarin met name de belangen van de verdachte onevenredig in het gedrang zouden komen als een nadere voorziening achterwege zou blijven, een rechtens bevredigende oplossing bereikt, echter onder handhaving van het algemene karakter van het wetboek. De totstandkoming van rechtersrecht, dat het primaat van de wetgever overigens niet mag aantasten, wordt in het nieuwe wetboek in zoverre gereguleerd, dat de rechter via een strafvorderlijke procedure sui generis een zelfstandige voorziening kan geven in die gevallen, waarin een goede strafrechtsbedeling dat dringend noodzakelijk maakt. Daarnaast zijn er diverse bepalingen, waarin ten behoeve van de rechterlijke afweging van belangen een wettelijke grond is gecreëerd.

Artikelen 10 - 12

Anders dan in het geldende wetboek wordt niet in de eerste plaats de bevoegdheid van het openbaar ministerie (OM) geregeld, waarop de rechterlijke competentie is afgestemd. In het ontwerp wordt de bevoegdheid van het OM afhankelijk gesteld van de bevoegdheid van de rechter, die met name ingevolge de Eenvormige landsverordening op de rechterlijke organisatie (RO) tot de kennisneming van strafbare feiten is aangewezen. Daarbij wordt elk eilandgebied van de Nederlandse Antillen als een afzonderlijk rechtsgebied (met een eigen zittingsplaats) van het gerecht in eerste aanleg van dat land beschouwd (vgl. art. 7, lid 4, RO). Om die reden bevat het ontwerp ten aanzien van de Nederlandse Antillen, anders dan voor Aruba, een regeling omtrent de relatieve bevoegdheid van de eerste rechter. Die regeling heeft een minder dwingend karakter dan de overeenkomstige bepalingen in het Nederlandse wetboek. De mobiliteit van burgers tussen de eilanden vereist, dat de volgorde in de rangschikking van art. 10a lid 1 niet dwingend wordt voorgeschreven. Het OM kan derhalve, mede lettend op de belangen

van de verdachte, de keuze van de bevoegde rechter zelf bepalen. Daarbij zullen overwegingen van efficiency doorslaggevend kunnen zijn (besparing van tijd en kosten), bijv. in het geval dat de verdachte is gedetineerd op een ander eiland dan waarop hij woonachtig is of het feit vermoedelijk heeft begaan.

Het tweede en derde lid van art. 10a bevatten een regeling voor het geval dat meerdere personen, binnen de Nederlandse Antillen op verschillende eilanden woonachtig, in dat land gemeenschappelijk zouden moeten worden berecht. De bevoegdheid van de rechter wordt, ter beoordeling van de officier van justitie, bepaald door het belang van een geconcentreerde vervolging. De regeling sluit niet uit, dat een verdachte op zijn eigen eiland wordt vervolgd. Het belang van een gezamenlijke berechting zal moeten worden gewogen tegen het belang dat een verdachte erbij kan hebben om dicht bij huis terecht te staan (en daar ook te worden gedetineerd). Anders dan in het Nederlandse systeem bevat het ontwerp daarom ook geen verplichting tot geconcentreerde vervolging bij deelneming, indien de deelnemers gelijktijdig worden vervolgd.

In het voorgestelde ontwerp zijn de officieren van justitie niet meer belast met de opsporing van strafbare feiten. Dat is immers de specifieke taak van de justitiële politie. De officieren blijven wel in het bezit van hun opsporingsbevoegdheid (zie art. 181 ontwerp). Deze laatste bevoegdheid komt echter de procureur-generaal (PG) niet meer toe; hij houdt in algemene zin toezicht op een behoorlijke vervolging van strafbare feiten. Het toezicht op de opsporing is opgedragen aan de hoofdofficier van justitie (art. 180 ontwerp). In ambtelijke ondergeschiktheid aan de procureur-generaal is de hoofdofficier voor dat toezicht gebonden aan zijn aanwijzingen (art. 4, lid 2, RO), hetgeen ook betekent dat de PG, die immers hoofd van het OM is, algemene opsporings- en strafvorderingsrichtlijnen kan uitvaardigen. Art. 180 is daarmee niet onverenigbaar.

Artikel 13

De regeling van art. 13 vloeit voort uit de per 1 januari 1986 ingetreden status aparte van Aruba. Een strafzaak, die geheel of gedeeltelijk tot een vervolging in beide landen zou kunnen leiden, kan in een der landen worden vervolgd, indien het belang van de zaak dat eist (d.w.z. wanneer het algemene belang, dat met een gemeenschappelijke berechting is gemoeid, belangrijk meer gewicht in de schaal legt dan het individuele belang van de verdachte). In principe zijn beide landen geheel of gedeeltelijk competent, wanneer de verdenking bestaat dat een ingezetene van het ene land in het andere een misdrijf heeft gepleegd (art. 5, aanhef en sub 2, Sr) of dat meerdere personen, al dan niet in deelneming, hetzelfde strafbare feit zowel in het ene als in het andere land zouden hebben begaan, voor zover een land op grond van enig jurisdictiebeginsel tot vervolging van een van die personen bevoegd is.

Hoewel het overleg tussen de beide procureurs-generaal de keuze van berechting bepaalt, kan niet worden gezegd dat daardoor de regeling in strijd zou komen met het ius de non evocando, dit is het recht dat de burger toekomt om niet tegen zijn wil te worden afgehouden van de rechter die hem wettelijk is toegekend. Uit het vervolgingsmonopolie van het OM, gekoppeld aan het opportuniteitsbeginsel, vloeit voort dat de verdachte geen recht kan doen gelden op toegang tot de strafrechter, dus ook niet die van zijn keuze. Bovendien volgt uit het bestaan van meerdere jurisdictiebeginselen, waaronder extraterritoriale, en uit het ontbreken van een uitdrukkelijke bepaling van die strekking, dat vervolging op grond van het territorialiteitsbeginsel geen absolute voorrang kan opeisen boven vervolging op grond van enig ander jurisdictiebeginsel. Het beginsel van het ius de non evocando heeft vrijwel alleen betekenis voor het civiele en het administratieve recht, waarin de justitiabele zelf toegang tot de rechter zoekt en dient te vinden. Voor zover een verdachte zelf de strafrechter wenst te benaderen, komt het beginsel eigenlijk alleen in de hogere

beroepsfase betekenis toe (hetzelfde standpunt wordt ingenomen door de Nederlandse regering; zie de Kamerstukken bij de wetgeving inzake de overdracht van strafvervolgning, o.a. Tweede Kamer 1983-1984, 15 971 (R 1133) en 15 972, nr. 14, p.5 en 6).

Artikelen 14 - 28

Voor een toelichting bij de regeling inzake het beklag wegens het niet of niet verder vervolgen van strafbare feiten, wordt hier verwezen naar de Nederlandse Kamerstukken, behorende bij de Wet van 8 november 1984, Stb. 551, waarbij een nieuwe gedetailleerde beklagregeling werd ingevoerd. Afgezien van enkele ondergeschikte wijzigingen, wijkt de regeling in het ontwerp in drie opzichten af van de Nederlandse:

1. Om te voorkomen dat niet geklaagd zou kunnen worden ten aanzien van het stilzitten door politie of justitie, is thans bepaald dat de omstandigheid dat niet of niet binnen een redelijke termijn activiteiten door deze organen zijn ondernomen, dus ook wat de opsporing van strafbare feiten betreft, met een beslissing tot niet vervolging wordt gelijkgesteld. De bepaling laat onverlet, dat van de zijde van de politie op basis van een consistent beleid prioriteiten kunnen worden gesteld ten aanzien van het al of niet opsporen of verbaliseren van bepaalde categorieën van strafbare feiten. Wat onder het begrip redelijke termijn dient te worden verstaan, is - ter beoordeling van de rechter - afhankelijk van de omstandigheden van elk concreet geval (zoals de gecompliceerdheid van de zaak). Het beklag is zelf ook aan een redelijke termijn gebonden vanaf het moment dat de klager bekend is met de beslissing tot niet-vervolgning. De redelijke termijn in de zin van art. 14 vindt zijn begrenzing hierin, dat geen vervolging kan worden gelast waarbij geen sprake kan zijn van berechting binnen een redelijke termijn.

2. Het Hof kan ook ambtshalve bevelen, dat de vervolging van strafbare feiten behoort ingesteld of voortgezet

te worden (art. 28). In dat geval vindt de regeling van de artt. 14 - 27 overeenkomstige toepassing. Dit betekent dat, voorafgaande aan het bevel, de PG eerst om een verslag zal kunnen worden gevraagd. De toegekende bevoegdheid tot het ambtshalve geven van een vervolgingsbevel - hetgeen tot uitzonderlijke gevallen zal zijn beperkt - is ook vastgelegd in art. 66, lid 1, van de Samenwerkingsregeling (vgl. art. 6 RO oud).

3. In de Nederlandse regeling kan het Hof hetzij de dagvaarding bevelen, hetzij opdragen dat een gerechtelijk vooronderzoek wordt ingesteld, ook indien een reeds ingesteld gerechtelijk vooronderzoek is beëindigd. Tegen deze laatste mogelijkheid zijn bezwaren gerezen. Zij kan, onder meer met betrekking tot de termijnen, complicaties tot gevolg hebben. Om die reden wordt thans voorgesteld dat het Hof, indien het nader onderzoek wenselijk oordeelt, de beslissing aanhoudt en de zaak verwijst naar de rechter-commissaris (RC). Op basis van het door hem ingestelde onderzoek neemt het Hof de beslissing (art. 24, lid 4).

Artikelen 29-36

De regel dat een eenmaal aangevangen vervolging zo spoedig mogelijk behoort te worden voortgezet en tot een einde gebracht, lijdt uitzondering in de wettelijk aangewezen gevallen. Daartoe behoort ook de mogelijkheid, soms verplichting, tot schorsing van de vervolging op grond van een prejudicieel (burgerrechtelijk) geschil, wegens minderjarigheid van de verdachte onder bijzondere omstandigheden en wegens krankzinnigheid van de verdachte, ontstaan na het begaan van het strafbare feit. Het verouderde begrip "krankzinnigheid" is in het ontwerp vervangen door de formulering van de Hoge Raad in NJ 1980, 104.

Als de bevoegde rechterlijke autoriteit in de artt. 29 - 36 is aangewezen de rechter, voor wie de zaak wordt vervolgd, verder zal worden vervolgd of voor wie de zaak het

laatst is vervolgd. De schorsing kan door de rechter, optredende hetzij in raadkamer, hetzij ter terechtzitting, in elke stand van de vervolging worden bevolen, dus ook in de fase van het voorbereidend onderzoek, behalve in het geval van art.31. De RC komt deze bevoegdheid niet toe. Zijn medewerking is wel vereist ingeval tijdens de schorsing spoedeisende maatregelen nodig zijn (art. 33, lid 1).

Artikelen 37-41

In deze bepalingen wordt de behandeling van zaken in die gevallen, waarin de beslissing buiten de terechtzitting moet worden genomen, opgedragen aan de raadkamer, wel te onderscheiden van de vertrouwelijke beraadslaging die aan elke rechterlijke beslissing (uitspraak of beschikking) voorafgaat. Over dit laatste type raadkamer spreekt art. 33 RO, dat aan elke rechter de verplichting oplegt het geheim te bewaren omtrent de gevoelens, die in raadkamer over aldaar behandelde zaken zijn geuit. In tegenstelling tot dit geheim beraad is de "behandeling door de raadkamer", zoals bedoeld in de artt. 37-41, niet geheim, d.w.z. niet ten opzichte van partijen (interne openbaarheid), wel ten opzichte van andere dan de betrokken partijen, het publiek in het algemeen (externe openbaarheid). De beraadslaging zelf is weer wel geheim.

Art. 37 bepaalt in welke gevallen het onderzoek en de beslissing ter terechtzitting plaatsvinden. Al die beslissingen worden uitspraken genoemd, terwijl alle einduitspraken in een vonnis worden neergelegd. Elk vonnis is aan het constitutionele vereiste gebonden, dat het in het openbaar wordt uitgesproken, zoals ook het daaraan voorafgaande onderzoek openbaar is, behoudens in de wet voorziene uitzonderingen. De beslissingen, die geen einduitspraken zijn (en die handelen over de wijze waarop de procesvoering zal geschieden), worden uitspraken genoemd, indien zij op de terechtzitting zijn genomen, of worden als beschikkingen aangeduid, indien zij buiten de

terecht zitting plaatsvinden. In deze zin zijn beschikkingen alle beslissingen van de raadkamer (vgl. art. 38, lid 1).

Het onderzoek moet plaatsvinden overeenkomstig de regels van het wetboek. Dit betekent dat de raadkamer verplicht is de rechten van de verdachte te respecteren, zoals het recht op eigen verzoek te worden gehoord (art. 56), het recht om zich door een raadsman te doen bijstaan (art. 47) en het recht om desgevraagd van de processtukken kennis te nemen (art. 50). Voorts is de raadkamer gebonden aan de hogere bepalingen van het Verdrag van Rome, waaraan de burger rechtstreeks rechten kan ontleen.

De raadkamerprocedure is toegesneden op de behandeling door het meervoudige rechtscollege. Voor de rechter in eerste aanleg worden de bepalingen overeenkomstig toegepast (art. 37, lid 2). De eerste rechter treedt o.m. enkelvoudig als raadkamer op, wanneer hij buiten de zitting om moet beslissen over een schorsing van de vervolging (art. 35), een verzoek om opheffing van het bevel tot voorlopige hechtenis (art. 102) of een bezwaarschrift tegen de dagvaarding (art. 296).

Ten aanzien van art. 41, lid 2, leze men de toelichting bij art. 49, lid 3.

Artikel 42

Hoewel het systeem van strafvordering in beginsel als een gesloten stelsel kan worden aangemerkt, heeft de rechtspraak, beïnvloed door de eisen van de tijd, er steeds meer een open systeem van gemaakt. Niet alleen werden criteria voor de beoordeling van het overheidsoptreden buiten de wet om uitgebreid (men denke aan het scala van behoorlijkheidsbeginselen, waarvan de schending een buitenwettelijke grond kan opleveren voor niet-ontvankelijkheid van het OM), maar ook werd een andere rechter dan de strafrechter bevoegd geacht om in bepaalde gevallen strafvorderlijke overheidsgedragingen langs andere dan strafvorderlijke weg aan inhoudelijke toetsing te onderwerpen.

In die gevallen waarin strafvordering niet in een procesgang voorziet om zekere rechten binnen het systeem zelf tot gelding te brengen, heeft de civiele kort geding-rechter op basis van het privaatrechtelijke criterium van de onrechtmatige daad een afzonderlijk rechterlijk toetsingsmoment gecreëerd.

Er zijn goede gronden aan te voeren voor de opvatting dat niet het civiele recht, maar strafvordering zelf over een wettelijk kader behoort te beschikken waarbinnen strafvorderlijke kwesties ter beoordeling aan de strafrechter kunnen worden voorgelegd. Bovendien zou zo'n procesgang sui generis toegankelijk moeten zijn voor alle bij het delict betrokken partijen, wier belangen onvoldoende door de wettelijke procedures worden beschermd. Het gaat dan om de mogelijkheid voor belanghebbenden sneller en effectiever te kunnen reageren op de door het delict veroorzaakte verstoring van rechtsbetrekkingen, die ternauwernood door toepassing van het traditionele op de dader gerichte strafrecht als repressief sanctierecht kan worden hersteld.

In art. 42 is een bijzondere procesgang opgesteld, die toegang tot de rechter geeft teneinde een voorziening te vragen waarin strafvordering zelf niet voorziet en die in het belang van een goede strafrechtsbedeling alsnog dient te worden getroffen. In deze rechtsgang kunnen participeren: de verdachte, het OM en degene die bij de gevraagde voorziening een rechtstreeks hem bepaaldelijk aangaand belang heeft.

De te treffen rechterlijke voorzieningen bij dringende noodzaak zijn, anders dan in het civiele kort geding, geen voorlopige voorzieningen, al dragen zij wel het karakter van ordemaatregelen. In verband met dit laatste is de procedure niet geëigend voor het instellen van een schadevergoedingsactie. De dringende noodzakelijkheid kan mede op spoedeisendheid betrekking hebben, doch alleen in verband met wettelijk niet geregelde voorzieningen. De procedure kan dus niet worden aangewend om spoed te bevorderen in een wel geregelde procesgang.

Het criterium dat ligt opgesloten in het belang van een goede strafrechtsbedeling mag niet op een lijn worden gesteld met het civielrechtelijke onrechtmatigheidsbegrip. De term strafrechtsbedeling verwijst naar de bijzondere aan strafvordering te stellen eisen. Zo zullen de beginselen van behoorlijkheid die leidraad vormen bij het openbaar bestuur, strafvorderlijk moeten worden vertaald: de opsporing en vervolging van strafbare feiten scheppen eigensoortige condities waaronder bevoegdheden kunnen worden uitgeoefend. Met name in de beginfase van het vooronderzoek behoort de overheid over de nodige beleidsruimte te beschikken (vgl. Gerecht in eerste aanleg Aruba, NJ 1980, 260). Weliswaar kan in elk stadium van strafvordering (van opsporing tot en met executie) tegen een overheidsgedraging, zelfs tegen een voornemen daartoe, worden opgekomen, doch de stand van het onderzoek en de bijzondere positie van de strafvervolgende overheid leggen de rechter bij de beoordeling daarvan zekere beperkingen op in die zin, dat in beginsel een marginale beleidstoetsing de aangewezen vorm van rechterlijke beoordeling dient te zijn. De rechter zal zich in dat geval bepalen tot de vraag of zich een situatie voordoet, waarin niet kan worden gezegd dat de overheid in redelijkheid na afweging van alle in aanmerking komende belangen tot haar beslissing heeft kunnen komen. Dit zou anders kunnen zijn, wanneer het om sterk gebonden bevoegdheden gaat of om wettelijk te vervullen formaliteiten.

De procesgang kent dezelfde vormvoorschriften als bij de gebruikelijke in strafvordering ingebouwde procedures. Ook in dat opzicht is zij niet met het civiele kort geding te vergelijken. De rechtsgang wordt ingeleid door een verzoekschrift (c.q. vordering), dat met redenen moet zijn omkleed in verband met het bepaalde in lid 4. De bevoegde rechter (d.i. de rechter-commissaris tijdens het voorbereidend onderzoek en daarna de zittingsrechter) stelt een datum voor de behandeling vast, rekening houdend met de gewenste spoed, waarna de griffier een afschrift van het verzoekschrift of de vordering in handen stelt van degene wie het aangaat, onder mededeling van

de dag der behandeling. Alsdan kunnen partijen hun standpunt uiteenzetten en toelichten. Op de behandeling is de raadkamer-procedure van toepassing, ongeacht de strafvorderlijke stand van zaken. Het ligt voor de hand dat het openbaar ministerie als hoofd van de justitiële politie haar tijdens het geding vertegenwoordigt, hoewel natuurlijk individuele politiefunctionarissen tijdens de raadkamerbehandeling kunnen worden gehoord. De beschikking wordt zo spoedig mogelijk gegeven als door het belang van de zaak wordt gevorderd (lid 6). Dit betekent ook, dat de rechter het verzoekschrift of de vordering op elk door hem gewenst moment, ook buiten de normale kantooruren, zelfs in het weekeinde, desnoods te zijnen huize, kan behandelen.

Ten aanzien van wat als voorziening kan worden getroffen, dringt zich wel een vergelijking met het civiele kort geding op. De beschikking kan zowel een gebod of een verbod bevatten, ook met betrekking tot gedragingen (of het nalaten daarvan) in de toekomst. Voor een recent overzicht van de in civilibus gecreëerde ad hoc voorzieningen kan hier worden verwezen naar P.J. Baauw, Strafrecht en kort geding, in: Advocatenblad 1986, pp. 453 - 460. Het spreekt voor zich, dat de opgelegde ordemaatregelen niet zover mogen reiken dat daarmee een uitbreiding van het wettelijk strikt omliggende strafrechtelijke sanctiestelsel wordt bewerkstelligd.

De inachtneming van de getroffen voorziening kan extra worden afgedwongen door het opleggen van een dwangsom. Bij niet voldoening kan de dwangsom worden omgezet in een gijzeling van de veroordeelde. Deze bepaling is niet van toepassing op een lid van het openbaar ministerie, wanneer dat mocht zijn veroordeeld. In lid 7 is immers bepaald, dat de gijzeling op de vordering van het openbaar ministerie door de rechter kan worden opgelegd. Mocht het vervolgingsorgaan zelf, zo het al een dwangsom krijgt opgelegd, nalatig blijken, dan zou men eerder, wegens ernstige schending van de procesorde, kunnen denken aan niet-ontvankelijkheid in de strafzaak.

Het kort geding-karakter komt ook tot uitdrukking in de bepaling, dat de rechter bevoegd is om de

tenuitvoerlegging van zijn beschikking te bevelen bij voorraad, niettegenstaande hoger beroep (lid 8). In verband met het hoger beroep - dat is mogelijk gemaakt, omdat men anders over een instantie minder zou beschikken dan wanneer de mogelijkheid van een civiel kort geding, waaraan de strafvorderlijke procesgang derogeert, zou blijven bestaan - is het voorschrift opgenomen, dat het Hof, wanneer het als eerst benaderde instantie beslist, in zijn voltallige samenstelling bevoegd is (lid 3).

Teneinde misbruik of oneigenlijk gebruik van de nieuwe procedure te voorkomen, zijn twee bepalingen opgenomen. Wanneer de rechter aanstonds van oordeel is, dat verzoeker niet-ontvankelijk is of dat elke redelijke grond aan het verzoek of de vordering ontbreekt, wijst hij zonder nader onderzoek en met eenvoudige redengeving de gevraagde voorziening af (lid 4). Voorts schrijft lid 11 voor, dat aan de procedure niet meer rechten kunnen worden ontleend dan de stand van strafvordering toestaat. Wanneer een verdachte bijv. inzage van processtukken is geweigerd en hij om een andere formele reden het geding aanspant, waarin vervolgens een gedeelte van het dossier door het openbaar ministerie zou moeten worden overgelegd teneinde het petitum te kunnen bestrijden, dan kan de rechter bepalen, indien hij gronden voor weigering van de inzage aanwezig oordeelt, dat alleen hij en niet de verdachte of diens raadsman van de stukken zal kennisnemen.

Hoewel dat niet uitdrukkelijk is bepaald, zal geen veroordeling in de proceskosten kunnen plaatsvinden. Niet valt in te zien waarom de nieuwe procesgang zich in dit opzicht zou moeten onderscheiden van andere strafvorderlijke procedures.

Van bijzondere betekenis is, dat de nieuwe rechtsgang ook openstaat voor het OM. Bij de civielrechtelijke pendant van de voorgestelde procedure bestaat onzekerheid of het OM als procespartij kan optreden, ook in verband met de vraag of het door het strafrecht te beschermen belang voldoende samenvalt met het door het burgerlijk recht te behartigen

belang. Het legaliteitsbeginsel zou zich ertegen kunnen verzetten, dat strafvorderlijke doeleinden langs civielrechtelijke weg worden nagestreefd. In de nieuwe procesgang is het OM de bevoegdheid toegekend niet wettelijk geregelde voorzieningen te vragen op basis van een strafvorderlijke titel teneinde adequaat te kunnen reageren op een door het delict veroorzaakte inbreuk op de rechtsverhouding tussen de partijen wie het aangaat, juist in de fase die aan de berechting voorafgaat. Zo kan onder omstandigheden het onmiddellijk beëindigen van de strafbare toestand of van het herhalingsgevaar niet altijd met behulp van de beschikbare middelen (via voorlopige hechtenis of via aan de schorsing te verbinden voorwaarden) worden bereikt, hoewel dat vanuit een oogpunt van rechtshandhaving of vanuit het gezichtspunt van het publieke vertrouwen in de rechtsorde, dringend gewenst kan zijn. Ook kan het OM doelmatiger optreden tegen gedragingen van de verdachte, waardoor het evenwicht in het strafvorderlijke stelsel van checks en balances op oneigenlijke wijze wordt verstoord (bijv. door onrechtmatige belhvoeding van procespartijen). Door typische, op herstel van dat evenwicht gerichte ordemaatregelen, waarvan de aard of strekking door de rechterlijke creativiteit wordt bepaald (te denken valt bijv. aan een verbod zich opnieuw aan een bepaald strafbaar feit schuldig te maken of, in bijzondere gevallen, aan huisarrest), kan in een eerder stadium datgene worden bereikt waartoe de bestaande instrumenten niet toereikend blijken of zouden moeten worden aangewend voor een ander doel dan waarvoor zij zijn bestemd.

Een andere categorie van partijen, die de strafvorderlijke "kort geding"-rechter kan benaderen, wordt gevormd door de groep rechtstreeks belanghebbenden. Weliswaar is in het nieuwe wetboek bijzondere aandacht besteed aan de positie van het slachtoffer, dat neemt niet weg dat de praktijk in concrete gevallen toch om meer specifieke beschermingsmaatregelen kan vragen (bijv. een straatverbod in die gevallen, waarin geen voorlopige hechtenis is toegepast of mogelijk bleek). Ook andere voorzieningen kunnen worden gevraagd,

waaromtrent strafvordering geen regeling heeft getroffen (bijv. inzage van processtukken door een derde belanghebbende met het oog op een door hem in te stellen actie). De hier geboden procesgang kan een aanvulling vormen op het beleid van het OM, dat in beginsel ook het slachtoffer rechtens de nodige bescherming behoort te geven. In die gevallen waarin de afweging anders uitvalt (de gevraagde voorzieningen zullen steeds moeten worden afgewogen tegen de grondwettelijk en verdragsrechtelijk gewaarborgde rechten van de verdachte, zoals het recht op bewegingsvrijheid en het recht op privacy), kan de belanghebbende zelfstandig een actie ondernemen.

Omdat de strafvorderlijke procedure derogeert aan de civielrechtelijke procesgang, is het van belang vast te stellen vanaf welk moment de strafvorderlijke rechtsgang kan worden aangewend. Dit zal het moment zijn, waarop enig onderzoek in verband met een strafrechtelijke verdenking is gestart of overwogen wordt, m.a.w. het tijdstip waarop strafvordering feitelijk in werking treedt en het belang van een goede strafrechtsbepaling eist dat bij het verdere verloop nadere voorzieningen worden getroffen.

Artikel 43

Dit artikel behelst een algemeen motiverings- en kennisgevingsvoorschrift met betrekking tot alle rechterlijke beslissingen, die op basis van het wetboek worden genomen en waarvoor geen bijzondere regeling geldt. De ter terechtzitting genomen beslissingen worden door eigen voorschriften beheerst.

Artikel 44

Een algemene strafvorderlijke geheimhoudingsbepaling, die ook van toepassing is op niet-ambtenaren, ontbreekt in de Antilliaanse en Arubaanse wetgeving. De formulering is geheel

overgenomen van de in de Nederlandse wetgeving gebruikelijke model- geheimhoudingsbepaling (Aanwijzingen voor de wetgevingstechniek dd. 14 februari 1984, no. 73, Stcrt. 1984, no.52).

Art. 44 is dus ook van toepassing op eenieder, die niet in een ambtelijke hoedanigheid bij de uitvoering van het wetboek is betrokken, zoals degene die de RC bij een huiszoeking vergezelt, maar ook de advocaat die een verdachte in zijn verdediging bijstaat en uit dien hoofde betrokken is bij de uitvoering van de bepalingen van dit wetboek.

Artikel 45

Ook ten aanzien van de beëdiging kent de bestaande wetgeving geen algemene regeling voor de wijze waarop personen, die in een bepaalde hoedanigheid in procedures optreden, de eed of belofte zullen afleggen. Voor wat de strafvordering betreft wordt deze materie thans in art. 45 geregeld.

Artikel 46

Dit artikel, dat een inleiding vormt op enkele algemene bepalingen met betrekking tot de rechtspositie van de verdachte, bepaalt wanneer iemand als verdachte kan worden aangemerkt (de term "beklaagde" is niet uit het bestaande wetboek overgenomen). Het moment, waarop een persoon als verdachte kan worden aangemerkt, is van cruciale betekenis. Vanaf dat tijdstip immers staat de toegang tot strafvordering open met alle gevolgen die het wetboek daaraan verbindt. Door de verdenking ontstaat voor de verdachte aanspraak op de verwezenlijking van bepaalde hem met het oog op de gevolgen van de verdenking toekomstige rechten, terwijl de overheid vanaf datzelfde moment beschikt over een aantal bevoegdheden die haar met het oog op het onderzoek naar de gegrondheid van de verdenking zijn verleend. Doordat de verdenking derhalve bepalend is voor het moment waarop (vaak ingrijpende) maatregelen in het belang van het onderzoek kunnen worden toegepast, is het van belang dat in het proces-verbaal van de politie de grondslag van de verdenking met zoveel woorden tot uitdrukking wordt gebracht, opdat de later optredende strafrechter de rechtmatigheid kan beoordelen van de wijze waarop iemand tegen zijn wil in de strafrechtelijke procedure werd betrokken. Heeft de betrokkene uitdrukkelijk toestemming verleend voor het dulden van bepaalde maatregelen, dan is de toepassing daarvan in de regel gerechtvaardigd. Dit betekent overigens niet dat de politie steeds zonder concrete verdenking om een dergelijke toestemming zou mogen vragen. Voor een verzoek om toestemming zal in beginsel dezelfde graad van verdenking moeten gelden als voor de uitoefening van dwangmiddelen zonder die toestemming.

In dit verband is nog de vraag van belang hoe concreet een redelijk vermoeden van schuld (schuld hier in de zin van "het gedaan hebben") moet zijn. Het schuldvermoeden

dient naar redelijk inzicht - niet alleen in de ogen van de opsporingsambtenaar, maar redelijk op zichzelf - te worden gebaseerd op feiten en omstandigheden, die een bepaalde graad van waarschijnlijkheid bezitten op grond waarvan de verdenking als legitimatie voor de toepassing van dwangmiddelen is gerechtvaardigd. Daarnaast dient het schuldvermoeden zoveel mogelijk tot een of meer bepaalde personen te worden beperkt. Een abstracte aanwijzing van een ruim getrokken groep van personen kan in de regel geen rechtens aanvaardbare grond voor een strafvorderlijke verdenking opleveren. De mate van abstractie (de graad van een collectieve verdenking) en de mate van concreetheid bepalen onder de omstandigheden van het geval - mede onder invloed van de soort en de ernst van het strafbare feit in verhouding tot het gewicht van te nemen maatregelen - de mate van een gerechtvaardigde verdenking. Zo zal het vermoeden dat in een bepaalde lokaliteit wel eens hashish wordt gebruikt, zowel vanwege het gebrek aan concretisering als aan voldoende individualisering niet kunnen rechtvaardigen, dat bijv. alle bezoekers van die lokaliteit worden gefouilleerd. Een dergelijk optreden, dat onder de categorie preventieve controles thuishoort, moet onder de vigoreur van het nieuwe wetboek als onrechtmatig worden aangemerkt.

De definitie van het begrip "verdachte" komt niet geheel overeen met die in art. 27 van het Nederlandse wetboek. Getracht is om enkele onduidelijkheden, die in dit laatste artikel voorkomen, weg te nemen. Het eerste lid van het Nederlandse artikel wijst aan, wie als verdachte wordt aangemerkt "voordat de vervolging is aangevangen", het tweede lid, wie "daarna", dus na de aanvang van de vervolging, als verdachte geldt. De indruk wordt dus gewekt alsof de toepasselijkheid van het eerste lid eindigt, nadat de vervolging is aangevangen, terwijl dan voor het tweede lid verschillende interpretaties mogelijk zijn: of de toepasselijkheid ervan eindigt met het einde van de vervolging, of zij eindigt daarmee niet. Deze laatste interpretatie zou meebrengen, dat ieder, tegen wie eenmaal een vervolging is aangevangen, voortaan verdachte zou blijven, hetgeen

niet de bedoeling kan zijn. De eerstgenoemde interpretatie laat echter open, wie dan, wanneer het wetboek elders zelf van "de verdachte" spreekt in gevallen, waarin de vervolging is geëindigd, als zodanig moet worden aangemerkt (men zie bijv. art. 284 van het ontwerp).

Het eerste lid van het voorgestelde art. 46 houdt daarentegen geen andere beperking in van de duur van zijn toepasselijkheid in een concreet geval, dan die, welke opgesloten ligt in de definitie zelf. Van een verdachte in de zin van deze bepaling zal immers niet meer kunnen worden gesproken, wanneer bijv. het vermoeden blijkt te berusten op een foutieve gevolgtrekking uit de feiten of omstandigheden, of wanneer het feit niet strafbaar blijkt te zijn, maar ook wanneer het vermoeden heeft plaatsgemaakt voor de - uit een onherroepelijk veroordelend vonnis blijkende - overtuiging van de rechter, dat de betrokkene het strafbare feit heeft begaan.

Kan de veroordeelde dus na het onherroepelijk worden van het vonnis niet meer worden aangemerkt als verdachte in de zin van het eerste lid, anderzijds zal degene, die bij onherroepelijk vonnis van het feit is vrijgesproken, in sommige gevallen nog wel als verdachte in die zin kunnen worden aangemerkt, al zal hij dan ook wegens dat feit niet andermaal kunnen worden vervolgd. En ook nadat de zaak anders dan met een onherroepelijk vonnis is geëindigd, met name in de in art. 284, lid 1, bedoelde gevallen, zal op de betrokkene niet zelden de definitie van art. 46, lid 1, nog toepassing kunnen vinden; vandaar dat in art. 284 de term "verdachte" nog kan worden gebezigd, al zou daarnaast eigenlijk ook moeten worden gesproken van "de gewezen verdachte", omdat de zaak soms zal eindigen juist in verband met het feit, dat de betrokkene niet meer kan worden aangemerkt als "verdachte" in de zin van art. 46, lid 1.

Naast de definitie van het eerste lid staat de bepaling van het tweede lid van art. 46: degene tegen wie een vervolging wordt aangevangen, wordt gedurende die vervolging als verdachte aangemerkt. Hierdoor wordt bijv. buiten twijfel

gesteld, wie in de artt. 239 - 245 wordt bedoeld met "de verdachte": degene die door de officier van justitie in zijn vordering of nadere vordering als zodanig is aangewezen. Het is natuurlijk mogelijk dat, ingeval tegen verschillende personen verdenking bestaat van deelneming aan een strafbaar feit, slechts ten aanzien van sommige van die deelnemers een gerechtelijk vooronderzoek wordt ingesteld of een bevel tot voorlopige hechtenis wordt verleend. De anderen zullen dan, totdat zij zijn gedagvaard, als verdachte gelden krachtens art. 46, lid 1.

Artikel 47

Het recht op bijstand van een raadsman (d.i. de advocaat van een verdachte) is neergelegd in art. 47. Dit artikel bevat een algemene regeling. De bevoegdheid staat als regel voorop, doch kan door bepalingen in het wetboek worden beperkt. Vergelijk met name art. 70, waarin het vrije verkeer tussen raadsman en verdachte onder omstandigheden aan beperkende voorwaarden kan worden gebonden. Voorts vindt het recht op rechtsbijstand een natuurlijke beperking in de praktische mogelijkheden. Zo schrijft het tweede lid van art. 47 voor, dat het contact met de raadsman zoveel mogelijk met inachtneming van de huishoudelijke reglementen dient plaats te vinden. Het spreekt voor zich, dat deze reglementen het vrije verkeer met de verdachte niet wezenlijk mogen belemmeren. Indien de zaak dat bepaaldelijk eist, zal de raadsman bijv. ook buiten de gebruikelijke bezoektijden toegang tot de verdachte moeten worden verleend. Buiten de dringende gevallen lijkt het redelijk te verlangen, dat de reguliere contacten tussen raadsman en verdachte worden afgestemd op de eisen die aan een goed functionerende organisatie binnen een inrichting moeten worden gesteld.

Een andere beperking van het onbelemmerde contact tussen raadsman en verdachte is in het wetboek aangebracht ten aanzien van het politieverhoor. Bij de voorbereiding van dit ontwerp zijn uitvoerige en principiële

gedachtenwisselingen gewijd aan de vraag, of het recht op rechtskundige bijstand tevens zou moeten inhouden dat de raadsman de bevoegdheid toekomt bij het verhoor door een opsporingsambtenaar aanwezig te zijn. Ten voordele van deze bevoegdheid wordt, kort samengevat, vooral aangevoerd, dat de raadsman aldus controle kan uitoefenen op de gang van zaken tijdens het politieverhoor, opdat de ondervraging plaatsvindt met eerbiediging van aan de verdachte toekomende rechten. De bezwaren tegen de aanwezigheid van de raadsman komen er in hoofdzaak op neer, dat daardoor de voortgang van het onderzoek ontoelaatbaar en in negatieve zin zou worden beïnvloed. Het belang van de opsporing van ernstige strafbare feiten laat niet toe, dat de activiteiten van de politie worden opgehouden door tijd vragende voorzieningen die alsdan getroffen behoren te worden. Voorts legt de omstandigheid, dat telkens met de wensen van een advocaat rekening moet worden gehouden, extra beslag op de personele werklust van het politieapparaat.

Bij de afweging van de hier in het geding zijnde belangen is in het ontwerp gekozen voor de opvatting, dat de raadsman geen toegang tot het politieverhoor behoort te hebben. Voor die opvatting is niet doorslaggevend geweest, dat de toelating van de raadsman tot politieverhoren een verzwaring van de politietaak tot gevolg zou hebben. Deze omstandigheid vermag op zichzelf niet het respect voor fundamentele rechten opzij te zetten. De Straatsburgse jurisprudentie met betrekking tot het Europese Verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden stelt zich op hetzelfde standpunt (zo mag de werklust niet wezenlijk de berechting binnen een redelijke termijn beïnvloeden).

Aan het voorstel de raadsman niet tot het politieverhoor toe te laten, liggen de volgende overwegingen ten grondslag. In de eerste plaats gaat het systeem van het wetboek ervan uit, dat de leiding van het opsporingsonderzoek berust bij het openbaar ministerie, dat op een geregelde gang van zaken in die fase van strafvordering heeft toe te zien. Het algemeen belang, dat het openbaar ministerie vertegenwoordigt,

omvat niet alleen de eis dat strafbare feiten behoren te worden opgehelderd, maar ook dat dit op een behoorlijke manier gebeurt. Dit laatste, eveneens op de rechtsstaat geïntereerde belang, dient in dezelfde mate door het OM te worden behartigd. Daartoe behoort eveneens het toezicht op een regelmatige wijze waarop de politie tijdens de verhoren te werk gaat. Met deze opdracht aan het OM is niet te verenigen, dat alleen de raadsman tijdens de verhoren een controlerende functie bij de totstandkoming van bewijsmateriaal wordt toegekend. Deze taak past bezwaarlijk bij de partijdige procespositie van de raadsman als verdediger van de verdachte. Wanneer hij wel zou worden toegelaten, zou het verhoor ook in aanwezigheid van de officier van justitie en de rechter-commissaris moeten plaatsvinden. Daar komt overigens bij dat de raadsman, wiens aanwezigheid toch in ieder geval een passieve zou zijn, geen echte controle zou kunnen uitoefenen. Onrechtmatige belhvoeding van een verdachte zal immers ook buiten het verhoor kunnen plaatsvinden. Bovendien is de raadsman ook niet aanwezig bij tal van andere opsporingsactiviteiten van de politie (fouillering, sporenonderzoek, verhoor van getuigen).

In de tweede plaats zou de regeling, waarbij de raadsman wel tot het verhoor wordt toegelaten, zich tegen de verdachte kunnen gaan keren. De praktijk zal immers zijn, dat de verhoren langer gaan duren, hetgeen een eerdere en langere vrijheidsbeneming tot gevolg kan hebben. Kan het verhoor niet binnen de eerste termijn van zes uur worden afgerond, dan zal de verdachte in het belang van het onderzoek in verzekering kunnen worden gesteld. Doordat het opsporingsonderzoek bewerkelijker wordt, zal de voorlopige hechtenis langer gaan duren en zal ook het aantal gevallen waarin voorlopige hechtenis wordt toegepast, toenemen, nl. in de gevallen waarin de voorlopige hechtenis in redelijkheid noodzakelijk is voor het anders dan door verklaringen van de verdachte, aan de dag brengen van de waarheid (vgl. art. 100, lid 2, sub c). Wanneer voorts het bewijs buiten de verklaringen van de verdachte om bijeen moet worden gebracht, zullen door de politie andere en vaak

ingrijpende onderzoeksmethoden worden gebruikt (afluisteren van telefoongesprekken, huiszoekingen, volgploegen, verhoren van meerdere getuigen). Dat zou in strijd kunnen komen met de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit, die bij de toepassing van strafvorderlijke dwangmiddelen in acht behoren te worden genomen.

Nu de mogelijkheid van de raadsman bij de politieverhoren in dit wetboek is verlaten, is bijzondere aandacht besteed aan de beantwoording van de vraag, op welke wijze wel zou kunnen worden tegemoet gekomen aan de gerechtvaardigde wens, dat de verdachte zo vroeg mogelijk in de politiefase van het vooronderzoek, die vaak van beslissende betekenis blijkt te zijn voor de uitkomst van het onderzoek ter terechtzitting, over rechtskundige bijstand kan beschikken. Die vraag heeft geleid tot de opvatting, dat de wenselijkheid van aanwezigheid van de raadsman bij het politieverhoor minder dwingend aan de orde kan worden gesteld, indien iedere verdachte het recht zou hebben om zich voorafgaande aan het (vooral eerste) verhoor met een raadsman in verbinding te stellen. Uiteindelijk is alleen van belang of de verdachte de gelegenheid krijgt te overzien op welke wijze hij het beste zijn eigen processuele positie kan bepalen en welke gevolgen aan die positie zijn verbonden. Het behoort tot de taak van de raadsman de verdachte daaromtrent naar eer en geweten voor te lichten. De verdachte heeft er recht op te weten wat de consequenties zijn, als hij van bepaalde bevoegdheden - in het licht van wat hem te wachten staat - gebruik maakt. Zo kan een beroep op het zwijgrecht tot gevolg hebben, dat de vrijheidsbenaming - omdat het bewijs dan langs andere weg moet worden bijeengebracht - langer duurt dan wanneer direct een verklaring wordt afgelegd. Het kan niet de taak van de raadsman zijn eigener beweging en opzettelijk de verdachte te adviseren onwaarheid te spreken, doch tot zijn taak behoort zodanige informatie te geven omtrent de mogelijke loop van het onderzoek en de daarbij door de verdachte in te nemen procespositie, dat

diens houding kan worden beschouwd als "the product of his free and rational choice" (Mincey v. Arizona 437 US 385 (1978)).

Om te garanderen dat dit laatste kan worden bereikt, kent het wetboek de verdachte de bevoegdheid toe een raadsman te raadplegen, voordat het verhoor een aanvang neemt. Deze regel zal in de praktijk vooral betekenis hebben in verband met het eerste politieverhoor (vgl. de MvT bij art. 1. 5, lid 1, van de Staatsregeling van Aruba). De opsporingsambtenaar kan als regel niet eerder met het verhoor beginnen dan nadat de verdachte in de gelegenheid is gesteld contact met een raadsman op te nemen. Deze regel lijdt uitzondering in twee gevallen: 1. indien het verhoor geen uitstel duldt (bijv. bij gegronde vrees voor onmiddellijk gemeen gevaar, bij de verwachting dat een ernstig strafbaar feit kan worden voorkomen of belangrijk bewijsmateriaal zal worden vernietigd), of 2. indien de komst van een raadsman in redelijkheid niet kan worden afgewacht (wanneer bijv. een bepaalde advocaat niet binnen de normale reistijd beschikbaar kan zijn).

De aanwezigheid van deze twee uitzonderingsgevallen zal, naar gelang de omstandigheden, met de nodige prudentie behoren te worden vastgesteld. Zo zal de opsporingsambtenaar - in de situatie waarin geen verzoek om rechtsbijstand is gedaan - niet te snel mogen aannemen, dat een verdachte geen gebruik wenst te maken van de mogelijkheid zich met een raadsman in verbinding te stellen. Daartoe bestaat slechts dan grond, als de verdachte dit uitdrukkelijk verklaart, nadat hij is gewezen op de hem toekomende rechten (art. 82) en op de mogelijkheid om deze te verwezenlijken (bijv. via telefonisch contact met een advocaat). Voorts dient een redelijke afweging plaats te vinden tussen de in het geding zijnde belangen. De verhouding tussen het belang van het onderzoek en het belang van de verdachte wordt, vergelijkenderwijs, beheerst door de werking van twee communicerende vaten. Zo kan een op zichzelf redelijke reistijd van de advocaat in een bepaalde situatie niet opwegen tegen de spoed die met een verhoor in een bepaalde zaak is gemoeid, maar omgekeerd behoeft een

langere reistijd een zeker uitstel van het verhoor niet altijd uit te sluiten.

Met het oog op een juiste interpretatie en een flexibele uitvoering van de in art. 47 opgenomen regeling zullen door het openbaar ministerie ten behoeve van de politie en de advocatuur richtlijnen worden opgesteld, waarin zal worden ingegaan op vragen die in de praktijk kunnen rijzen, zoals: op welke wijze behoort het contact met de raadsman plaats te vinden (persoonlijk, telefonisch), met name op de eilanden waar geen advocaten kantoor houden of deze moeilijk beschikbaar zijn?; welke voorzieningen moeten daartoe worden getroffen?; hoe behoort te worden gehandeld, als de verdachte contact met een bepaalde advocaat wenst, doch dit niet mogelijk blijkt?; welke inspanningen dient de politie zich in het algemeen te getroosten om op een behoorlijke manier aan het recht van de verdachte inhoud te geven?; hoelang mag het contact tussen verdachte en raadsman duren?; van welke omstandigheden behoort in het proces-verbaal melding te worden gemaakt?; hoe is de gang van zaken als er meerdere verhoren van dezelfde verdachte zijn?

De beperkingen van de hierboven toegelichte regeling vervallen op het moment dat de rechter-commissaris de verhoren ter hand neemt. In die fase van het voorbereidend onderzoek heeft de raadsman wel de bevoegdheid de verhoren bij te wonen (art. 225). In de praktijk komt het voor, dat de politie hetzij eigener beweging, hetzij in opdracht van de RC nader onderzoek verricht en dat in verband daarmee de verdachte opnieuw wordt verhoord. Om te voorkomen dat langs deze weg bevoegdheden van de verdachte en diens raadsman worden gefrusteerd, bepaalt lid 4 van art. 47 dat de raadsman bij deze politieverhoren dezelfde bevoegdheden toekomen als bij de verhoren door de RC. Bij al deze verhoren dient de raadsman zich overigens te onthouden van alles wat de strekking heeft de ondervraging te beïnvloeden (lid 5). Deze bepaling vormt het spiegelbeeld van het tot elke verhorende ambtenaar gerichte voorschrift, dat deze zich dient te onthouden van alles wat de

strekking heeft een verklaring te verkrijgen, waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd (art. 49, lid 2; art. 212).

Het derde lid van art. 47 heeft alleen betrekking op verhorende, niet op andere activiteiten van de politie. Wanneer bijv. een automobilist op verdenking van rijden onder invloed wordt aangehouden en meegenomen naar het politiebureau ter vaststelling van de mate van rijvaardigheid, behoeft met het afnemen van de testproeven niet te worden gewacht totdat er contact met een advocaat is geweest. Pas wanneer de verdachte wordt verhoord, heeft hij recht op bijstand van een raadsman.

Om een behoorlijke uitvoering van de hierboven uiteengezette regeling zo goed mogelijk te verzekeren, is het van belang dat de advocatuur zich organiseert in een piketcentrale, die ook ten behoeve van de politie het centrale meldingspunt zal zijn voor het inroepen van de gewenste rechtskundige bijstand.

Artikel 49

Dit artikel, dat moet waarborgen dat een verdachte niet tegen zijn wil tot een verklaring wordt bewogen, is (afgezien van een andere formulering) in zoverre afwijkend van de overeenkomstige Nederlandse regeling (art.29), dat de mededeling dat de verdachte niet tot antwoorden verplicht is, niet in art. 49 is opgenomen. In het Nederlandse stelsel is die verplichting gekoppeld aan het moment waarop door een opsporingsambtenaar vragen worden gesteld aan een als verdachte aangemerkt persoon betreffende diens betrokkenheid bij een geconstateerd strafbaar feit (HR - NJ 1980, 243). Daarmee is de werkingssfeer van de cautieplicht verruimd tot elke op waarheidsvinding gerichte communicatie tussen opsporingsambtenaar en verdachte, ongeacht de plaats waar de communicatie plaatsvindt en ongeacht de soort of de ernst van

het strafbare feit (bijv. ook op straat gestelde vragen in verband met een parkeerovertrading). Deze opvatting heeft in Nederland tot uitvoerige en gecompliceerde jurisprudentie geleid.

In het nieuwe wetboek is voor een andere constructie gekozen. De verplichting een verdachte op zijn zwijgrecht te wijzen, ontstaat op het moment dat deze zijn vrijheid is ontnomen en, in het algemeen, wanneer hij wegens een strafbaar feit wordt vervolgd (vgl. de artt. 1.5, onder 3, en 1.6, onder 3, van de Staatsregeling van Aruba). Het moment waarop een verdachte zijn vrijheid is ontnomen, valt samen met het tijdstip van zijn aanhouding (niet: staande houding). Zie de toelichting bij art. 82. Wordt een verdachte, zonder dat hij is aangehouden, wegens een strafbaar feit vervolgd - in de praktijk gaat het dan vrijwel alleen om de situatie, waarin de verdachte ter terechtzitting wordt gedagvaard of opgeroepen, - dan zal hem met het oog op zijn berechting moeten worden meegedeeld, dat hij het recht heeft zich van antwoorden te onthouden.

Het derde lid van art. 49 bevat een tot elke verhorende ambtenaar gerichte aansporing om de verklaringen van de verdachte zoveel mogelijk in zijn eigen woorden in het proces-verbaal op te nemen. Dit voorschrift bedoelt in de eerste plaats aan te geven dat de door de verdachte gebruikte bewoordingen bij het verhoor zo min mogelijk dienen te worden "gejuridificeerd", d.w.z. niet woordelijk op een telastelegging dienen te worden toegesneden. Voorts brengt de bepaling tot uitdrukking, dat de voorkeur ernaar uitgaat om, indien mogelijk, de verklaringen in de landstaal van de verdachte (één van drie officiële landstalen) te doen opnemen.

Artikelen 50-53

Het recht op inzage van strafrechtelijke stukken wordt in

Nederland beheerst door een aantal wettelijke regelingen (het Wetboek van Strafvordering, de Wet op de justitiële documentatie en op de verklaringen omtrent het gedrag, de Wet openbaarheid van bestuur, en, in de toekomst, de Wet op de politieregisters). Omdat in de bestaande wetgeving van de Nederlandse Antillen en van Aruba het inzagerecht met betrekking tot processtukken (zoals gedefinieerd in art. 4 van dit ontwerp) uitsluitend op het Wetboek van Strafvordering is gebaseerd, is de nieuwe inzage-regeling, ook vergeleken bij het Nederlandse wetboek, met enige bepalingen uitgebreid. In de eerste plaats is thans het recht op inzage met zoveel woorden als algemeen strafvorderlijk beginsel vastgelegd; art. 50, lid 1 (in het Nederlandse wetboek komt een dergelijke bepaling niet voor). Inzage kan alleen worden geweigerd, indien het belang van het onderzoek dat bepaaldelijk vordert (lid 2). Daartoe is in het tweede lid een relatieve weigeringsgrond geformuleerd: het belang van het onderzoek moet in het te beoordelen geval opwegen tegen het belang dat met de inzage is gemoeid (zoals een behoorlijke voorbereiding van de verdediging). Bij deze afweging is van wezenlijke betekenis, dat in de nieuwe regeling het recht op inzage als leidend beginsel voorop is gesteld en dat alleen in dwingende gevallen het belang van het onderzoek een uitzondering daarop kan toelaten. Tot zodanig onderzoeksbelang zal kunnen worden gerekend de gegronde verwachting, dat door het verlenen van inzage de opsporing en vervolging van een strafbaar feit ernstig wordt belemmerd. Het opsporingsbelang kan tweërlei zijn: een op de zaak zelf betrekking hebbend belang (bijv. het gevaar van collusie) of een algemeen belang, dat gelegen is in een behoorlijke of doelmatige vervulling van de politietaak. Een dergelijk belang kan betrekking hebben op een algemene werkwijze van de politie, die met het oog op een doelmatige opsporing van strafbare feiten verborgen moet blijven (hetgeen iets anders is dan de in een concrete zaak gevolgde tactiek).

Het belang van het onderzoek kan geen weigeringsgrond meer opleveren, wanneer aan een ingesteld